

Tako je danas obična mana mnogih „prosvjetnih“ država, da nastoje realizovati ponajviše samo ideju prava — realizaciju ostalih ideja prepuštaju malne sasvim pojedincem i zadrugam.

„Što više se država — piše Lindner — u svoju poviest uživi, to se jače iztiče ta jednostranost tako, da ćemo konačno uz najrafiniranije i najpromišljenije sustave prava imati jednako velik sustav nepravednosti, neslobode, neljubavi i nesa-vršenosti . . . Ukočenost društva u jednostranih historičnih pravih, koja se dojmju ostalih etičnih ideja, a najpače ideji blagohotnosti, otimlju, jest prokletstvo, koje gori na čelu družtvenoga reda . . . Usred sistema naših prava vidimo ljude, gdje sudbinom — reć bi — progonjeni, hrlje u naručaj gladu, prostituciji, samoubojstvu i vješalam. Društvo intervenira tek onda, kad se jadnik razbojničkom rukom digne proti družtvenom redu, u kome za nj nema mjesta“.⁹

To je gorka istina. Jedino pravo sve je ponajveć zašto se država brini. Ali se ne bi zaboravit smjelo, da paragrafovana država dieli često sudbinu paragrafa — koga svatko nateže prema potrebi.

Ovoj jednostranosti imala bi doskočiti ideja blagohotnosti, koja se inače i ljubavju zove. Nu u kakovu nakaznom odielu bludi tek ona po družtvu! Vidjesmo jednom sieda starca, komu je glad virio iz očiju, gdje je pomoć zamolio u imućna gospodina. Ovaj mu je pružio cio novčić veleć mu: „Odlazi, da mi teka ne pokvariš!“ To svakako nije blagohotnost. Zato pravom veli baš spomenuti pisac: „Karikatura družtvene blagohotnosti jest milostinja, što no se dieli, da se vrata vlastita doma oslobode od odrpanih prilika biede; patriotična subskribcija, gdje no se teži za jednim redkom u službenom izkazu domaćih novina i onda koncert u dobrotvornu svrhu — gdje se iz ljubavi prema bližnjemu zabavlja . . . Ljubav nastoji cjelokupno ljudstvo obasuti blaženstvom; ona nastoji nebo pri-